

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ БУГАЙЦІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧЕРВОНОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ ПРИ РІЗНОМУ ТИПІ ГОДІВЛІ

Китаєва А.П., професор; Сичова О.О., аспірантка
Одеський державний аграрний університет

Вивчали інтенсивність росту бугайців української червоної молочної породи при різному типі годівлі. Встановлено позитивний вплив на інтенсивність росту бугайців раннього привчання їх до концентрованих кормів, використання ЗНМ та раціональне зменшення молочних кормів.

Ключові слова: бугайці, тип годівлі, жива маса.

З загостренням проблеми нестачі м'ясопродуктів підвищується актуальність пошуку шляхів нарощування м'ясних ресурсів. Одним з яких є інтенсивність вирощування і відгодівлі молодняку великої рогатої худоби та на цій основі підвищення живої маси тварин, що реалізуються на м'ясо [1].

На інтенсивність росту тварин істотно впливає годівля, режим утримання та мікроклімат, вік тварин, методи спрямованого вирощування тощо[2,3].

М'ясну продуктивність української червоної молочної породи, зокрема особливості росту, відгодівельні та м'ясні якості недостатньо вивчено.

Тому **метою** нашої роботи було визначення ефективності вирощування бугайців української червоної молочної породи при різному типі годівлі.

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проводились в ДПСП ім. Трофімова Одеської області Овідіопольського району на поголів'ї бугайців української червоної молочної породи в період від народження до 15-місячного віку. Для цього при народженні за принципом аналогів з урахуванням живої маси були сформовані три групи бугайців (з них одна контрольна та дві дослідні) по 10 голів у кожній. Умови утримання та загальний рівень годівлі піддослідних бугайців були однакові, при різній кількості кормів. Бугайці контрольної групи отримували основний раціон - 245кг незбираного, 500кг збираного молока та інші корми за схемою, а бугайці 1-ї дослідної групи –100 кг незбираного молока, а з третьої декади 59,2% незбираного та 100% збираного молока замінили на 54,1 кг ЗНМ. Привчання до концентрованих кормів починали з 15-денного віку. Тоді як, бугайцям 2-ї дослідної групи концентровані корми вводили з 5-ти денного віку, збільшивши рівень концентратів на 14,3% за рахунок зменшення на 16,3% незбираного та на 23% збираного молока. Живу масу, прирости живої маси, екстер'єр визначали за загальноприйнятими методиками.

Результати досліджень. Ріст тварин зумовлюється багатьма факторами і визначається, насамперед, здоров'ям і живою масою в усі періоди онтогенезу. Показники росту бугайців за живою масою наведені в таблиці 1.

Ріст бугайців у період від народження до 15 місячного віку був добрим, що зумовило досягнення ними живої маси від 383,8 до 402,8 кг. Але найвищу живу масу мали бугайці 2-дослідної групи, яка становила 402,8 кг.

1. Жива маса бугайців

Вік, міс.	Групи бугайців		
	Контрольна	1-дослідна	2-дослідна
При народженні	30,900±0,277	30,900±0,277	31,100±0,277*
3	99,800±0,533	107,700±0,473***	95,800±0,742***
6	174,200±1,420	180,900±1,560**	171,0±1,660
9	249,300±2,140	256,300±1,758*	249,200±2,485
12	324,0±3,975	332,400±3,575	331,800±3,690
15	383,857±6,190	399,500±7,537	402,800±8,096

Примітка: *- $V > 0,95$; **- $V > 0,99$; ***- $V > 0,999$.

Порівняно з контрольною групою бугайці 1-дослідної групи з 3 і до 15-місячного віку мали більшу живу масу. Найбільша ця перевага була в 3-місячному віці і становила 7,9 кг або 7,9% ($V > 0,999$). Вірогідна ця різниця була в 6 і 9-місячному віці та склала відповідно 6,7 кг або 3,8% ($V > 0,99$) та 7,0 кг або 2,8% ($V > 0,95$).

Бугайці 2-дослідної групи до 9-ти місячного віку поступалися контрольним за живою масою, а в 9 міс. мали однакову живу масу (249 кг). В наступні вікові періоди вони почали помітно збільшувати живу масу і у 12-міс. переважали бугайців контрольної групи на 7,8 кг або 2,4%, в 15-міс. на - 18,9 кг або 4,9%.

Аналізуючи одержані прирости живої маси (табл.2) слід відзначити, що в усі вікові періоди бугайці 1- і 2-ї дослідних груп мали вищі прирости живої маси, ніж бугайці контрольної групи, за винятком середньодобового приросту бугайців 2-ї групи в період від народження до 3 міс. коли вони поступалися на 59,5 г або 7,6% ($V > 0,999$). Тоді як в віковий період від 12 до 15 місяців, бугайці 2-ї групи вірогідно перевищували контрольну групу на 11,34 г або 16,2% ($V > 0,99$).

Це можна пояснити тим, що в молочний період бугайці контрольної групи отримували більше молока, а бугайці 2-ї групи – більше концентратів, які бугайцям у цей період важче засвоїти ніж молоко, але введення концентрованих кормів в ранньому віці сприяє утворенню пропіонової кислоти та швидкому перетравленню і засвоєнню корму тваринами, що в наступному сприяє більш інтенсивному росту тварин.

Бугайці 1-ї групи вірогідно переважали бугайців контрольної групи у період від народження до 3-міс. на 64,9 г або на 8,3%($V>0,999$). Це свідчить про позитивний вплив ЗНМ на ріст тварин, що пов'язане з його більш повноцінним складом за вітамінами та мінеральними речовинами, які найбільше потребує молодий організм.

В період від 6 до 9 місяців середньодобові прирости бугайців обох груп були майже однакові. Завдяки тому, що за молочний період бугайці 1-ї групи мали більшу живу масу та були крупніші і сильніші, вони в наступних періодах мали більш інтенсивний ріст. ніж бугайці, які були вирощені на молоці. Так, у віковий період від 12 до 15-місячного віку бугайці 1-ї групи вірогідно перевищували контрольну за середньодобовим приростом на 74,6 г або 11%($V>0,95$).

2. Прирости живої маси бугайців

Вікові періоди, міс.	Групи тварин	Прирости живої маси		
		Абсолютний, кг	Середньодобовий, г	Відносний, %
0-3	Контрол.	70,900±0,433	778,900±4,767	106,880±0,520
	1	76,800±0,467***	843,800±5,133***	110,840±0,594***
	2	64,700±0,559***	719,400±6,249***	101,990±0,431***
3-6	Контрол.	72,400±1,013	795,400±11,146	52,450±0,433
	1	73,200±1,227	804,200±13,502	50,700±0,549*
	2	75,200±1,114	835,600±12,391*	56,360±0,493***
6-9	Контрол.	75,100±0,912	816,300±9,935	35,470±0,267
	1	75,400±0,521	819,100±5,632	34,500±0,275*
	2	78,200±0,929*	849,900±10,090	37,210±0,201***
9-12	Контрол.	74,800±2,102	813,0±22,837	26,070±0,497
	1	76,100±1,963	827,100±21,347	25,820±0,455
	2	82,600±1,522*	897,8±16,496**	28,440±0,332***
12-15	Контрол.	61,143±1,582	680,857±17,972	13,357±0,263
	1	68,0±2,132*	755,500±23,662*	18,600±0,330*
	2	70,400±1,569**	791,200±17,617**	19,160±0,225***
0-15	Контрол.	352,857±5,928	773,714±12,965	170,100±0,324
	1	368,500±7,333	808,333±16,066	171,183±0,424
	2	371,800±7,787	817,200±17,043	171,400±0,374*

Примітка: *- $V>0,95$; **- $V>0,99$; ***- $V>0,999$.

Найвищі середньодобові прирости були у бугайців 1-ї і 2-ї груп у період від 9 до 12 місячного віку, відповідно - 827,1 г і 897,8 г. Потім їх середньодобові прирости починають знижуватися, але повільніше знижуються прирости у бугайців 2-ї групи. Тому, що у них відносна швидкість росту була вірогідно найвища ніж у ровесників, починаючи з 3-х місячного віку.

Бугайці контрольної групи мали найвищий середньодобовий приріст в період від 6 до 9 місячного віку, який становив 816,3 г, а з 12-місячного

віку він починає швидко знижуватися і досягає найбільшого показника (680,9г) і станове у період від 12 до 15 місяців.

Тобто бугайці 1-ї і 2-ї груп мають не тільки вищу інтенсивність росту, але й зберігають її довше.

Вивчаючи екстер'єр бугайців ми помітили, що при народженні бугайці усіх трьох груп не мали помітної різниці, що за показниками екстер'єру, але в наступні вікові періоди ця різниця стала помітною. Так бугайці 1-ї групи переважали бугайців контрольної групи за всіма промірами тіла. Якщо в 3-місячному віці перевага не була яскраво виражена, то з 6-місячного віку вона стає більш помітною. Так, в 15-місячному віці вона становила, за: висотою в холці – 3,7см або 3%($B>0,95$); висотою в крижах – 3,9см або 3% ($B>0,95$); глибиною грудей – 2,3см або 3,7%; шириною грудей – 2,6см або 5,9%; обхватом грудей - 2,9см або 1,7%; косою довжиною тулубу – 2,1см або 1,5%; шириною в маклоках – 1,5см або 3,6%; шириною в сідничних горбах – 1,9см або 7,6%, обхватом п'ясті – 0,7см або 3,4%.

Отже найбільшу перевагу бугайці 1-ї групи мали над бугайцями контрольної групи за глибиною та шириною грудей, шириною в маклоках і сідничних горбах. Тобто, ці тварини були більш збиті та округлі.

Бугайці 2-ї групи до 6-місячного віку мали схожий екстер'єр з бугайцями контрольної групи. Але вже в 9-місячному віці вони мали перевагу за всіма промірами тіла і наприкінці досліду, вона становила, за: висотою в холці – 4,1см або 3,2%; висотою в крижах – 5,5см або 4,2% ($B>0,95$); глибиною грудей – 2,9см або 4,7%; шириною грудей – 3,2см або 7,4%($B>0,95$); обхватом грудей – 5,4см або 3,2%($B>0,95$); косою довжиною тулубу – 3,5см або 2,5%; шириною в маклоках – 3,2см або 7,6%; шириною в сідничних горбах – 3,4см або 13,6%, обхватом п'ясті – 1,1см або 5,7%.

Тобто, тварини 2-ї групи мали перевагу не тільки за об'ємними промірами тіла, але й за ростом в висоту.

Порівнюючи ріст бугайців обох дослідних груп можна відмітити, що бугайці, які були вирощені з використанням ЗНМ, росли більш інтенсивно до 3-місячного віку, а 2-ї групи, вирощених на більш високому рівні концентрованих кормів поступалася їм. А в подальших вікових періодах росту значно переважала своїх ровесників.

Бугайці дослідних груп мали краще розвинуті зажиттєві показники м'ясної продуктивності: довгий, глибокий і широкий тулуб з добре розвиненими округлими стегнами.

При народженні в усіх трьох групах бугайців за всіма індексами тіло будови суттєвої різниці майже не спостерігалось.

Характеризуючи ріст бугайців в довжину слід зазначити, що бугайці контрольної групи були більш довгі, ніж бугайці 1-ї і 2-ї груп, крім 6-місячного віку, де бугайці 1-ї групи вірогідно перевищували бугайців контрольної групи на 1,3%, а бугайці 2-ї групи – на 0,32%. В 15-місячному віці бугайці 1-ї групи достовірно поступалися бугайцям контрольної групи на 1,6%, а 2-ї – на 0,8%.

Індекс перерослості свідчить про те, що до 9-місячного віку бугайці обох дослідних груп були більш вирівняні по відношенню до бугайців контрольної групи. Так індекс перерослості в 9 місяців становив у бугайців контрольної групи 108,07%, а у бугайців 1- і 2-ї дослідних груп, відповідно – 103,19% і 105,53%. Отже, він був вірогідно більший, ніж у бугайців 1-ї і 2-ї груп, відповідно, на 4,88 і 2,54%. А в 15-місячному віці в контрольній й і 1-й групах, він був майже однаковим і становив 104,3%, а у бугайців 2-ї групи, був вірогідно більшим на 1%.

За грудним індексом бугайці 1-ї групи перевищували бугайців контрольної групи в такі вікові періоди як: 3, 9, 12 та 15-місячному віці, але найбільш суттєво в 3-місячному віці (на 2,15%), і в 15-місячному віці (на 1,54%). Бугайці 2-ї групи перевищували бугайців контрольної групи з 6 до 15-місячного віку: в 6 місяців - на 2,1% і в 15 місяців – на 1,87%. В 15-місячному віці бугайці дослідних груп мали більш широкі і глибокі груди.

За індексом збитості бугайці 1-ї і 2-ї груп мали перевагу починаючи з 9-ти до 15-місячного віку. Так, в 9-місячному віці, ця перевага становила, відповідно, 1,15%($B>0,95$) і 2,07%($B>0,999$), в 12-місячному віці – 4,74%($B>0,999$) і 5,22%($B>0,999$) і в 15-місячному віці – 0,27 і 0,79%.

В 15-місячному віці бугайці контрольної і 2-ї груп мали однаковий індекс широкотілості, який становив 134,3%, а бугайці 1-дослідної групи поступалися бугайцям контрольної групи на 1,62%. За розвитком кістяка суттєвої різниці не спостерігалось між бугайцями усіх дослідних груп.

Висновки

1. Тип годівлі по різному впливає на інтенсивність росту бугайців. Так, за живою масою бугайці 1-ї групи переважали бугайців контрольної групи з 3- до 9-міс.віку на 2,6-7,9%($B>0,95$), а 2-ї групи – з 9-міс.віку і ця перевага у 12- і 15-міс.віці становила відповідно 2,4 і 4,9%.

2. Бугайці 1-ї і 2-ї груп, порівняно з бугайцями контрольної групи, мали більші прирости живої маси майже в усі вікові періоди росту, але найбільший (897,8±16,496)г мали бугайці 2-ї групи у віці від 9- до 12-міс.

3. Бугайці 1-ї групи, вирощені з використанням ЗНМ, мали більш інтенсивний ріст до 3-міс.віку, ніж бугайці 2-ї групи, вирощені з більш високим рівнем концентрованих кормів, але в подальших вікових періодах бугайці 2-ї групи переважали своїх ровесників першої і контрольної груп за інтенсивністю росту.

4. За лінійною оцінкою екстер'єру бугайці 1-ї і 2-ї груп переважали своїх ровесників з контрольної групи відповідно: за шириною грудей на 5,9 і 7,4%, шириною в маклоках – на 3,6 і 7,6%, шириною в сідничних горбах – на 7,6 і 13,6%, глибиною грудей – на 3,7 і 4,7%, висотою в холці – на 3,0 і 3,2%, висотою в крижах – на 3,0 і 4,2%.

5. Бугайці дослідних груп мали краще розвинуті зажиттєві показники м'ясної продуктивності: довгий і широкий тулуб, добре розвинені округлі стегна, глибокі груди.

Література

1. Айтпаев А. Повышая живую массу скота// Молочное и мясное скотоводство.-2004.-№5.-С.12-14.

2. Коростелев А.И. Линейный рост и телосложение бычков при умеренном и интенсивном кормлении / А.И. Коростелев // Зоотехния.-2008.-№4.-С.26-27.

3. Шмаков П.Ф. Использование зональных (адресных) премиксов при откорме бычков красной степной породы в условиях Западной Сибири /П.Ф.Шмаков, И.А. Лошкомойников //Зоотехния.-2008.-№7.-С.7-9.

Китаева А.П., Сычёва Е.А.

Эффективность выращивания бычков украинской красной молочной породы при разном типе кормления.

Одесский государственный аграрный университет

Изучали интенсивность роста бычков украинской красной молочной породы при разном типе кормления. Установлено, что на интенсивность роста бычков оказывает положительное влияние раннее приучение их к концентрированным кормам, использование ЗЦМ и рациональное сокращение молочных кормов.

Ключевые слова: бычки, тип кормления, живая масса.

Kitaeva A., Sychova L

Generate efficiency of growing of bull-calves of Ukrainian red milk at a different type of feeding.

Odessa state agrarian university

Studied intensity of growth of bull-calves of Ukrainian red milk generate at a different type of feeding. It is set that on intensity of growth of bull-calves the early training of them to the concentrated sterns, the ZTSM use and rational reduction of milk forages has positive influence.